

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA



Právo Obchod Ekonomika IX.

Jozef Suchoža, Ján Husár, Regina Hučková (eds.)

ZBORNÍK PRÍSPĚVKOV

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA



PRÁVO, OBCHOD, EKONOMIKA IX.

Jozef Suchoža, Ján Husár, Regina Hučková (eds.)

ZBORNÍK PRÍSPEVKOV

z medzinárodného vedeckého sympózia

PRÁVO - OBCHOD - EKONOMIKA

konaného v dňoch 23. – 25. októbra 2019 vo Vysokých Tatrách

Košice 2019

PAVOL JOZEF ŠAFÁRIK UNIVERSITY IN KOŠICE
FACULTY OF LAW



LAW, COMMERCE, ECONOMY IX.

Jozef Suchoža, Ján Husár, Regina Hučková (eds.)

COLLECTION OF PAPERS

presented at an international scientific symposium
LAW - COMMERCE - ECONOMY
held from 23rd. – 25th. of October 2019 in High Tatras

Košice 2019

Vzor citácie: SUCHOŽA, J., HUSÁR, J., HUČKOVÁ, R. (eds.): *Právo, obchod, ekonomika IX*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2019, s.27

Zborník bol vydaný v rámci riešenia grantovej úlohy č. APVV-14-0598 "Elektronizácia v podnikaní s akcentom na právne a technické aspekty". a č. APVV-17-0561 "Ľudskoprávne a etické aspekty kybernetickej bezpečnosti"



Editori:

prof. JUDr. Jozef Suchoža, DrSc.
prof. JUDr. Ján Husár, CSc.
doc. JUDr. Regina Hučková, PhD.

Recenzenti:

doc. JUDr. Gabriela Dobrovičová, CSc.
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

doc. JUDr. Alena Krunková, PhD.
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

doc. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani jeho žiadnu časť nemožno reprodukovať, ukladať do informačných systémov alebo inak rozširovať bez súhlasu majiteľov práv.

Za odbornú a jazykovú stránku tohto zborníka zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

Umiestnenie: <https://unibook.upjs.sk>

Dostupné od: 1.11.2019

ISSN 2453-921 X

ISBN 978-80-8152-775-3 (tlačaná publikácia)

ISBN 978-80-8152-776-0 (e-publikácia)

OBSAH

PREDHOVOR	9
I. REKODIFIKÁCIA SÚKROMNÉHO PRÁVA HMOTNÉHO	10
Vojen GÜTTLER/K ústavnému princípu ústnosti súdneho jednání ve věcech civilních v České republice – několik poznámek.....	11
Marie KARFÍKOVÁ/ Postřehy k rekodifikaci soukromého práva hmotného a dopadům na právo daňové v České republice.....	19
Peter KOROMHÁZ/ Aktuálny stav rekodifikácie súkromného práva s prihliadnutím na oblasť ochrany osobnosti	28
Jana MITTERPACHOVÁ/ Zmluvný systém a nové zmluvné typy v návrhu novely Občianskeho zákonníka	40
Jozef SUCHOŽA - Regina HUČKOVÁ/ Úvahy o hodnotovom základe obchodného práva	51
Veronika TROJČÁKOVÁ/ Nová koncepcia bezdôvodného obohatenia v slovenskom práve	72
II. OCHRANA VERITEĽOV V OBCHODNOM PRÁVE	85
Oliver BUHALA/ Využitie informačných oprávnení spoločníkov z hľadiska ochrany ich záujmov ako veriteľov kapitálových obchodných spoločností	86
Dominika CUKEROVÁ/ Ochrana veriteľov pri premene obchodnej spoločnosti.....	98
Jaroslav DOLNÝ/ Zodpovednosť štatutárneho orgánu spoločnosti za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu: komparácia slovenského a nemeckého právneho poriadku...	111
Tomáš DVORÁK/ Limity ochrany veriteľů podle zákona o přeměnách obchodních společností a družstev	119
Ján HUSÁR/ Ochrana záujmov spoločníkov kapitálových obchodných spoločností	133
Branislav JABLONKA/ Komparácia akcie v akciovej spoločnosti a jednoduchej spoločnosti na akcie	143
Viliam JANÁČ/ Ochrana veriteľov pred oportunitizmom spoločníkov v kapitálových spoločnostiach.....	152
Jędrzej JERZMANOWSKI/ Creditor protection models in the context of corporate mergers and divisions – a comparative analysis of Polish, EU and Slovakian regulations	163
Grzegorz KOZIEL/ Catalogue of rights vested in the creditors of participants in commercial partnerships/companies and para(<i>quasi</i>)-partnerships/companies in the usual structural form of these corporate organisational units vis-a-vis models of regulating the “intra-corporate” substantive-law status of these creditors in Polish law	173
Petr LIŠKA/ Některé povinnosti akciové společnosti při vytěsnění menšinových akcionářů.....	184

Karel MAREK/Poznámky ke smlouvě o dílo de lege ferenda.....	198
Adrián POPOVIČ/Vybrané aspekty ochrany veriteľa ako daňového subjektu v obchodnom práve v kontexte realizácie daňovej kontroly na DPH.....	211
Miroslav SEDLÁČEK/Škodní odpovědnost věřitele za podání insolvenčního návrhu	222
Roman ULIASZ/Liability of Company Directors for Company Debts and Obligations Under Polish Law	230
Lucia ŽITŇANSKÁ/Zodpovednosť člena štatutárneho orgánu voči veriteľom podľa platného práva a podľa návrhu rekodifikácie zodpovednostného systému súkromného práva	237
III. ROZHODCOVSKÉ KONANIE	248
Alexander J. BĚLOHLÁVEK/Vyloučení rozhodce v řízení před stálým rozhodčím soudem a v řízení <i>ad hoc</i>	249
Jaroslav ČOLLÁK/Rozhodcovské konanie ako prejav vôle účastníkov – (posledná?) vôľa ruší skoršiu alebo – niekoľko procesnoprávných úvah o možnosti zrušenia rozhodcovského rozsudku a súvisiacich hmotnoprávných následkoch	261
Mariusz FRAS/The public policy clause as basis for refusal to recognize or enforce an arbitration award in Polish arbitration law in comparative perspective.....	286
Pavel HORÁK/Limity možností stran zvolit si rozhodce	298
Pavol KUBÍČEK/Stále rozhodcovské súdy verus rozhodcovské konanie ad hoc v právnej úprave Slovenskej republiky.....	309
Tereza PROFELDOVÁ/Výše a způsob určení nákladů řízení a odměny rozhodce v řízení před stálým rozhodčím soudem a v řízení ad hoc.....	317
David ŘEZNÍČEK/Opatření proti nečinnosti rozhodce v režimu řízení před stálým rozhodčím soudem ve srovnání s řízením <i>ad hoc</i>.....	329
Naděžda ROZEHNALOVÁ/Autonomie vůle stran vs. intervence soudů.....	340
IV. PRÁVNE A ETICKÉ ASPEKTY UMELEJ INTELIGENCIE	353
Ewelina BADURA/Artificial intelligence and protection of consumer rights.....	354
Josef BEJČEK/Chytré smlouvy jakožto smlouvy „chytře“ protiprávní	361
Ľuboš DOBROVIČ/Umelá inteligencia ako výzva pre pracovné právo a trh – možnosti, riziká a perspektívy.....	382
Ágnes JUHÁSZ/Transition of the driver's rights and duties in light of the automation of vehicles.....	393
Aneta KAŽMIERCZYK - Kinga MICHAŁOWSKA/Legal aspects of high technologies and artificial intelligence in medicine and health protection – selected issues	405

Jolanta LORANC-BORKOWSKA/Responsibility for damage caused by a physical defect of an autonomous car in Polish law.....	415
Peter MIHÓK/Vybrané právne a etické aspekty umelej inteligencie pri elektronickom monitoringu obvinených a odsúdených osôb	423
Marianna NOVOTNÁ - Zuzana ADAMOVÁ/Deliktná zodpovednosť za ujmu, ktorá vznikla pri využívaní systémov umelej inteligencie	445
Aleksandra NOWAK-GRUCA/Personhood for Artificial intelligence (AI). Selected ethical and legal problems.....	456
Réka PUSZTAHELYI/Strict liability implications of autonomous vehicles with a special view to programming choices	468
Maciej ROGALSKI/Artificial intelligence in telecommunications services	479
Monika SEILEROVÁ/Vplyv robotizácie na pracovnoprávne vzťahy a zdravie zamestnancov	490
Monika STOJÁKOVÁ/Teoreticko-právne postrehy využitia technológie Blockchain vo finančnom sektore	513
Monika SZARANIEC/Artificial Intelligence and Big Data in the operation of insurance companies and the situation of their customers. Selected legal issues	521
Renáta ŠÍNOVÁ/Bayesovské usudzovanie jako „nový přístup“ k hodnocení důkazů (návrat ke kořenům v moderní společnosti).....	532
Martin ŠOLC/Občanskoprávní odpovědnost za umělou inteligenci v rámci klinického rozhodování v medicíně	542
Peter VOJČÍK/Drony a súkromné právo	554
Jana ŽUŠOVÁ/Monitorovanie stresu zamestnancov nositeľnou elektronikou (právny rámec)	562

Prof., Prof. zw., Dr. et Mgr. Ing., Alexander J. Bělohlávek, prof. hon.,
Dr.h.c.

VŠB Technická univerzita v Ostravě, Ekonomická fakulta

Vyloučení rozhodce v řízení před stálým rozhodčím soudem a v řízení *ad hoc*

Removal of an arbitrator in proceedings held before an arbitral institution and in *ad hoc* proceedings

Abstrakt

*Príspevek se zabývá vyloučením rozhodce dle toho, zda se řízení koná před rozhodčí institucí nebo jde o řízení *ad hoc*. Pro samotný proces je rozhodné i místo řízení. Zohlednit je dále nutné vzájemnou interakci *lex fori arbitri* a pravidel, jimž se strany podrobí v rámci autonomie. Typická úprava je ve státech vycházejících z Vzorového zákona UNCITRAL. Jsou také státy odmítající, aby o vyloučení rozhodce rozhodoval obecný soud. Cílem příspěvku je porovnání těchto mechanismů.*

*Klíčová slova: rozhodčí řízení *ad hoc*, rozhodčí instituce, vyloučení rozhodce, podjatost, nezávislost, zrušení rozhodčího nálezu*

Abstract

*The paper deals with the removal of arbitrator based on whether the proceedings are held before an arbitral institution or they are *ad hoc* proceedings. The place of arbitration is also decisive for the process. Further, the interaction between *lex fori arbitri* and the rules agreed by the parties within their autonomy needs to be taken into account. Typical rules can be seen in states that adopted the UNCITRAL Model Law. There are also states refusing that the challenge is heard before state courts. The aim of this paper is to compare these mechanisms.*

*Key words: *ad hoc* arbitration, arbitral institution, removal of arbitrator, bias, independence, setting aside of an arbitral award*

JEL Classification: K410

ÚVOD

Ovlivnění složení rozhodčího fóra patří mezi elementární práva stran v rozhodčím řízení. Pomyslnou druhou stranou mince je integrita rozhodčího řízení. Jedním

z prostředků, jak toho dosáhnout, je efektivní mechanismus kontroly nezávislosti rozhodců a jejich vyloučení v případě nesplnění požadovaných standardů. Úprava důvodů pro vyloučení rozhodce, včetně odpovídajícího postupu, obvykle tvoří součást vnitrostátních předpisů *legis arbitri*. Jde se o součást kontrolních a pomocných funkcí státu ve vztahu k rozhodčímu řízení. Jako zásadní tuto otázku vnímají také rozhodčí instituce¹ a jimi určovaná procesní pravidla se tomu podrobně (často více, než zákonná úprava) věnují. Jedná se o základní předpoklad legitimacy rozhodčího řízení jako součásti práva na spravedlivý proces, ve smyslu nezávislého a nestranného (objektivního) rozhodování. (Raban, 2004).

V tomto směru nabývá na významu vzájemná interakce těchto mechanismů, kdy je navíc nutné zohlednit rozdíly mezi institucionalizovaným řízením a řízením *ad hoc*. Přestože se na první pohled může zdát, že v případě institucionalizovaného řízení se vždy uplatní výhradně procesní pravidla rozhodčí instituce, zatímco v řízení *ad hoc* se postupuje v souladu s *lex fori arbitri*, není odpověď natolik jednoduchá.

Zatímco v případě řízení *ad hoc* je situace relativně nekonfliktní a lze vycházet z toho, že v rozsahu, v jakém nedošlo mezi stranami k odlišné dohodě (za předpokladu, že použitelná procesní úprava takovou dohodu umožňuje), je postupováno v souladu s *lex fori arbitri*, v případě institucionalizovaného řízení se lze setkat s odlišnými přístupy, počínaje tím, že procesní pravidla dané instituce plně nahrazují *lex fori arbitri*, přes možnost výběru, dle jaké úpravy bude námitka vůči rozhodci vznesena, po nutnost absolvovat postup ve smyslu procesních pravidel rozhodčí instituce, před níž se řízení vede, aby bylo možno návrh na vyloučení rozhodce možné uplatnit před obecným soudem.

OBECNÉ SROVNÁNÍ NÁMITEK VŮČI ROZHODCI V ŘÍZENÍ PŘED STÁLÝM ROZHODČÍM SOUDEM (STÁLOU ROZHODČÍ INSTITUCÍ) A V ŘÍZENÍ AD HOC

Není překvapením, že námitky vůči rozhodcům jsou častěji vznášeny v institucionalizovaném rozhodčím řízení, než v řízení *ad hoc*, kde jsou počty vznášených námitek výrazně nižší. Souvisí to s vyšším standardem, který se klade na určení rozhodců v řízení *ad hoc*. Ten může být důsledkem doktrinárního výkladu a rozhodovací praxe v jednotlivých zemích. Česká republika je typickým příkladem tohoto přístupu, kdy neurčitost části rozhodčí smlouvy ohledně konstituování fóra povolaného k projednání a rozhodnutí sporu byl až donedávna jedním z nejčastějších důvodů, na jehož základě došlo k prohlášení rozhodčí smlouvy za neplatnou.²

¹ Výrazem *rozhodčí instituce* má autor na mysli jakýkoli subjekt umožňující řešení sporů v rozhodčím řízení, tedy jakýkoliv subjekt aprobovaný danou jurisdikcí bez ohledu na způsob jeho zřízení, a ponechává stranou diskuzi, která je v některých státech zejména střední a východní Evropy vedena ohledně možnosti zřízení a postavení soukromých rozhodčích společností.

² Srov. přelomové usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, z 11. 05. 2011 a na ně navazující rozsáhlou judikaturu, jako rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 30 Cdo 4415/2010, z 27. 07. 2011 a další. Bylo požadováno, aby rozhodce byl v rozhodčí smlouvě buď přímo určen, nebo aby byl stanovený způsob jeho určení dostatečně transparentní. Soud tak striktně odmítl ujednání, podle nichž měl být rozhodce vybrán ze seznamu vedeného soukromou osobou. Nově však došlo k zásadnímu obratu v této praxi, když Ústavní soud ČR

Druhá příčina nižšího počtu námitek proti rozhodcům v řízeních *ad hoc* na výše uvedené navazuje. Za situace, kdy je jmenován konkrétní rozhodce, strany logicky věnují jeho výběru značnou pozornost a v případech, kdy na jejich straně vzniknou jakékoli pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti, odmítnou jej již v této fázi. To samo o sobě možnost případných námitek sice zcela neeliminuje,³ v každém případě ji výrazně snižuje.

Oproti tomu v řízeních před rozhodčími institucemi nebývá zvykem, aby strany v rozhodčí smlouvě jmenovaly konkrétní rozhodce. Jen například třeba v řízení u Mezinárodního rozhodčího soudu ICC (ale i u jiných institucí) není neobvyklé, že rozhodce přímo jmenuje rozhodčí soud. Teprve následně má strana příležitost provést rešerši ohledně osoby rozhodce. Možnost zjištění skutečnosti zakládajících důvod pro vyloučení rozhodce je tak daleko pravděpodobnější, což vysvětluje vyšší počet námitek.

Postup projednání a rozhodnutí o námitkách přitom nabývá na významu, když snahy o vyloučení rozhodce lze v rozhodčím řízení pozorovat stále častěji. (Born, 2009) Zatímco ve vztahu k uplatnění procesních pravidel jednotlivých rozhodčích institucí nevznikají žádné pochyby a postupuje se výhradně dle podmínek zde stanovených, bez ohledu na místo konání rozhodčího řízení, možnost dožadovat se vyloučení rozhodce před soudem musí být posuzována v souladu s *lex fori arbitri*. V závislosti na místě konání řízení může dojít k tomu, že strany různých řízení vedených u jednoho a téhož rozhodčího soudu budou mít rozdílnou možnost uplatnit námitky před soudem státu místa (sídla) rozhodčího řízení.

Do určité míry lze snahu stran o možnost dožadovat se možnosti vznesení námitek vůči rozhodci v řízení před obecným soudem považovat za paradoxní, když projednání námitek před rozhodčí institucí se obecně považuje za efektivnější. Zejména se dovozuje, že se jedná o mechanismus rychlejší, přičemž současně o případném vyloučení rozhodce rozhodují osoby, u nichž lze předpokládat znalost rozhodčího řízení. (Born, 2009) Soudní řízení, jehož předmětem by bylo vyloučení rozhodce, může být extrémně zdlouhavé a může přinést až nepředvídatelné výsledky co do použitých standardů. Zvláště mezinárodní instituce mají přitom zájem na budování dobré pověsti rozhodčího řízení a dbají tak na zcela nezávislé rozhodování. Standardy, které jsou ze strany rozhodčích institucí uplatňovány, se naopak v poslední době neustále zpříšňují. Autor se ve své praxi opakovaně setkal s rozhodnutími, kdy k vyloučení rozhodce došlo z důvodů, které je možné považovat za podružné.

Snahy o přenesení rozhodovací pravomoci k projednání námitek vůči rozhodcům tak lze pozorovat hlavně v případech, kdy je strana se svým požadavkem na vyloučení rozhodce neúspěšná a pokouší se soudní cestou zvrátit rozhodnutí rozhodčí instituce a vznesení námitky tvoří součást její procesní strategie. Výjimku mohou představovat státy střední Evropy, kdy do určité míry stále ještě přetrvává rezervovaný postoj vůči

v nálezu sp. zn. III. ÚS 1336/18, z 08. 01. 2019 sice nezpochybnil nutnost dodržování principů při jmenování rozhodce v řízení *ad hoc*, současně se ale vymezil proti tomu, aby rozhodčí smlouvy byly v případě jejich nedodržení prohlašovány za neplatné. Ústavní soud dovodil, že se jedná o oddělitelnou část rozhodčí smlouvy, kdy ujednání neplatné lze nahradit zákonnou úpravou. S tímto hodnocením se autor dlouhodobě plně ztotožňuje. Je totiž nezbytné rozlišovat mezi tím, zda ujednání stran o konstituování fóra splňuje zákonné požadavky a důsledky zjištěných nedostatků zvláště tam, kde není pochyb o vůli stran podrobit se pravomoci rozhodců.

³ Důvod pro vyloučení rozhodce se může objevit kdykoli v průběhu řízení.

rozhodčímu řízení a soudy jsou chápány jako určitý prvek korigující excesy, k nimž v rozhodčím řízení docházelo.

Svou roli zde může hrát i koncepční nepochopení institutu vyloučení rozhodce. Vyloučení rozhodce je zde stále chápáno ve smyslu potvrzení nedostatku jeho nezávislosti, což je v rozporu s účelem tohoto institutu. Nezávislost rozhodce je chápána jako esenciální předpoklad rozhodčího řízení. Proto jsou důvodem pro vyloučení okolnosti, které by mohly vzbudit pochybnosti o jeho nepodjatosti. S tím souvisí i extenzivní rozsah oznamovací povinnosti rozhodců, kdy se očekává, že stranám budou zveřejněny veškeré skutečnosti, které by u nich potenciálně mohly vyvolat obavy týkající se dostatečné nezávislosti rozhodce. Při posuzování důvodných pochybností o rozhodcově podjatosti se pak v mezinárodní praxi ustálil objektivní test informované a rozumné třetí osoby. Důvodné pochybnosti tedy existují tehdy, jestliže by informovaná a rozumná třetí osoba (osoba znalá všech relevantních skutečností) došla k závěru, že rozhodce může být ovlivněn skutečnostmi mimo meritum sporu tak, jak je stranami předloženo.

V souladu s výše uvedeným platí, že skutečnosti předkládané rozhodcem v oznámení v něm samém nevzbuzují pochybnosti o jeho nepodjatosti, jelikož v takovém případě by musel své jmenování odmítnout či na funkci rezignovat. Rozhodce, který oznamovací povinnost splní, se tak cítí být nezávislý a nestranný. Je však zřejmým zájmem stran být plně informován o všech relevantních skutečnostech, které by mohly mít na nezávislost a nestrannost rozhodce vliv. Je poté na dotčené straně, aby zvážila, zda a jaké kroky v návaznosti na vyjádření rozhodce podnikne.

Skutečnost, že rozhodce do svého vyjádření pojme určité skutečnosti, sama o sobě neimplikuje, že rozhodce by nebyl schopen své povinnosti řádně plnit. Mezinárodní praxe proto vyloučení rozhodce nevnímá jakkoli negativně a již vůbec ne ve vztahu k dotčenému rozhodci. Toto chápání se ve střední Evropě doposud plně neprosadilo. I to může být jeden z důvodů – společně s přetrvávající představou, že rozhodčí instituce se snaží své rozhodce chránit a k jejich vyloučení přistupují jen ve výjimečných případech – proč je zde možné pozorovat oproti mezinárodní praxi zvýšenou tendenci řešit problematiku vyloučení rozhodců před soudy.

Toto nepochopení principů, na nichž vyloučení rozhodce v mezinárodní praxi stojí, se projevuje nejen u stran, ale k velké škodě i u obecných soudů. Ústavní soud ČR tak ve svém nedávném rozhodnutí⁴ dovodil, že je sice zajisté vhodné, aby strany rozhodčího řízení byly informovány i o skutečnostech, které by mohly být teoreticky pro posouzení jejich nezávislosti relevantní, o právní povinnost se ale jedná až tehdy, jestliže se sám rozhodce považuje za potenciálně podjatého, resp. jestliže předmětné skutečnosti objektivně zakládají jeho podjatost. Je to i tato nejednoznačnost při vymezení kritérií posuzování nezávislosti rozhodce, která může přispívat k nedůvěře v kontrolní mechanismy v rámci rozhodčího řízení a k příklonu k soudní cestě.

ZÁKLADY MECHANISMU PRO VYLOUČENÍ ROZHODCE

Hovoříme-li o mechanismu řešení námitek vznesených stranou vůči rozhodci, za základ lze považovat úpravu Vzorového zákona UNCITRAL o mezinárodním rozhodčím řízení obsaženou v jeho čl. 13. Ta vychází z jednoduchého principu, totiž respektu ke

⁴ Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 2193/17, z 24. 04. 2018.

smluvní autonomii stran. V rozsahu, v jakém Vzorový zákon neobsahuje kogentní úpravu, mohou strany sjednat vlastní mechanismus pro vyloučení rozhodců.⁵ Je stanovena lhůta, v níž mohou strany námitky vznést. Brání se tím účelovému jednání stran, kdy si tyto námitku vůči rozhodci nechávají *do zásoby* a o jejím uplatnění či neuplatnění rozhodují teprve na základě výsledku rozhodčího řízení. Takový přístup by byl zásadně v rozporu s principy rozhodčího řízení, kterými jsou nejen rychlost a flexibilita, ale také zvýšená odpovědnost stran za řádné uplatňování vlastních práv a obranu dotčených zájmů.

Se zmiňovanými principy souvisí další postup, kdy se námitka dle čl. 13 odst. 2 Vzorového zákona UNCITRAL nejprve poskytne fóru. Teprve pokud napadený rozhodce důvody námitky sám neuzná a dobrovolně neodstoupí, nebo pokud se k námitce nepřidá i druhá strana, námitka se projedná. K tomu je primárně pravomocný příslušný senát (samo rozhodčí fórum). V případě negativního (zamítavého) rozhodnutí o námitce podjatosti je strana oprávněna obrátit se s žádostí o její posouzení na soud. Podáním takového návrhu ovšem nedochází k suspenzi rozhodčího řízení. Tento přístup je v souladu se zásadami rozhodčího řízení. Při možné délce trvání civilního řízení může v praxi vznikat potřeba vyrovnat se se situací, kdy v mezidobí dojde k vydání rozhodčího nálezu a ukončení rozhodčího řízení. Toto ale nepředstavuje zásadní problém, když řada národních úprav (*lex arbitri*) buď přímo pro tyto případy obsahuje řešení, nebo lze postupovat dle obecné procesní úpravy místa vydání rozhodčího nálezu. Samozřejmě je nutné počítat s tím, že i státy, jejichž *lex arbitri* ze Vzorového zákona UNCITRAL vychází, tuto úpravu často nepřejímají doslovně, ale je nutné počítat s tím, že daná pravidla se v jednotlivých státech liší.⁶

PŘÍSTUPY JEDNOTLIVÝCH STÁTŮ K PROBLEMATICE VYLOUČENÍ ROZHODCE

Spolková republika Německo

Typickými příklady států, které v maximální míře vychází ze Vzorového zákona, jsou Spolková republika Německo a Rakousko.⁷ V Německu je úprava obsažena v ust. § 1037

⁵ Za takovou odlišnou úpravu se v praxi považuje i podřízení se pravidlům konkrétní rozhodčí instituce, tj. nemusí se jednat o individuální ujednání stran.

⁶ Ohledně posouzení, zda konkrétní *lex arbitri* vychází ze Vzorového zákona viz třeba přehled přehled na http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration_status.html. Zde se ovšem vychází z vlastní deklarace jednotlivých zemí. Autor považuje Českou republiku za stát, který zakládá svou úpravu rozhodčího řízení na Vzorovém zákonu UNCITRAL, přestože se k němu formálně nikdy nepřihlásila a není tedy v tomto seznamu obsažena.

⁷ Born mezi dalšími státy přebírajícími Vzorový zákon UNCITRAL bez zásadních změn uvádí Japonsko, Singapur či Nový Zéland. Do stejné kategorie jsou řazeny státy, které ve svých vnitrostátních předpisech činily pouze minimální změny spočívající například ve změně lhůt k uplatnění námitek vůči rozhodci. Dále se odkazuje na vnitrostátní úpravy, které odlišně od Vzorového zákona eliminují roli rozhodčího senátu (Nigerie, Tunisko) nebo alespoň rozhodce, jehož se námitka týká (Peru) – (Born, 2009). Tento výčet je nutné hodnotit v kontextu. Například co se týče Peru, zde je nutné za zásadní odklon od Vzorového zákona považovat nikoli určení subjektu, který o námitce rozhoduje, ale vyloučení možnosti soudního přezkumu, resp. možnosti uplatnění námitky před soudem (srovnej např. (i) přehled příslušné úpravy dostupný na adrese <https://practiceguides.chambers.com/practice-guides/international-arbitration-2019/peru/4-the->

německého ZPO.⁸ Tato úprava staví na autonomii stran v nejširší míře. Možnost stran sjednat mechanismus vyloučení rozhodce odlišný od zákonné úpravy spočívá nejen v samotném procesu a lhůtách, strany mohou určit subjekt, který by měl o námitkách rozhodnout apod. (Baumbach, 2013). Jediným bodem, který se považuje za kogentní, je zachování možnosti soudního přezkumu v případě, kdy námitce nebude vyhověno (Baumbach, 2013, Spiegelfeld, 2010). Oproti tomu mohou strany vyloučit proces pro vyloučení rozhodce stanovený rozhodčí institucí s tím, že námitka se předkládá přímo soudu.⁹ Jedná se ovšem o názor, který není přijímán jednoznačně. (Spiegelfeld, 2010).

Zatímco ve státech, které nepřijaly dvoustupňový systém řízení o vyloučení rozhodce, by byly pochybnosti v tomto směru namístě, v německém kontextu lze rozšíření smluvní autonomie akceptovat. Nejedná se o situaci, kdy by docházelo k omezení práva strany na projednání věci nezávislým rozhodcem, když strany mají k dispozici soudní přezkum. Vyloučení první fáze může navíc přispět k efektivnímu projednání námítky. Ustanovení § 1037 německého ZPO stanoví, že strana domáhající se vyloučení rozhodce vznáší tuto námitku u rozhodčího senátu (nestanoví-li procesní úprava stálých rozhodčích institucí jiný postup – např. dle čl. 15 odst. 15.4. rozhodčího řádu DIS rozhoduje jeho rada), který o ní rozhoduje, a to včetně rozhodce, jehož se námitka týká. Účast napadeného rozhodce v řízení o vyloučení může ze zřejmých důvodů působit rušivě. V řízeních *ad hoc*, kdy rozhoduje jediný rozhodce, by o svém vyloučení rozhodoval přímo on. Výsledek takového rozhodování je více než předvídatelný a typicky se jedná o situaci, kdy se využití smluvní autonomie a vypuštění tohoto mezistupně jeví jako vhodné.

Nemusí se přitom jednat o záměrné jednání rozhodce a snahu poškodit stranu. Nezávislost rozhodce je nezbytné poměřovat subjektivním pohledem třetí osoby (strany sporu). Lze předpokládat, že taková zainteresovaná osoba, které svědčí právo podjatost rozhodce namítat, budemá již jen pojmově jiné vnímání a rozsah skutečností představujících důvod pro vyloučení rozhodce je u ní bude širší, než jak tyto skutečnosti vnímá samotný rozhodce,¹⁰ u kterého naopak hrozí restriktivní přístup. Ani rozhodce totiž není oproštěn od subjektivních vlivů a může mít tendenci nepovažovat za nezbytné informovat strany o skutečnostech, které z jeho subjektivního pohledu neovlivňují jeho schopnost nezávislého a nestranného rozhodování. Již ze samotné skutečnosti, že rozhodce přijal jmenování, je nutné dovodit, že se nepovažuje za podjatého. V opačném případě, tedy pokud by rozhodce dospěl k závěru, že existují skutečnosti, v jejichž důsledku není dále schopen jednat nestranně, bylo jeho povinností funkci rozhodce

arbitral-tribunal - zpracováno kanceláří Payet, Rey, Cauvi, Pérez Abogados, (Bullard, 2012) nebo (Amado, 2019). To samo vyřazuje Peru ze skupiny zemí, přebírajících bez dalšího daný mechanismus. Dotčená strana je oprávněna otevřít problematiku nezávislosti rozhodce toliko v řízení o zrušení rozhodčího nálezu. V případě Nigérie není zmíněno, že se jedná o úpravu vztahující se výhradně na mezinárodní rozhodčí řízení, zatímco úprava řízení vnitrostátního kopíruje Vzorový zákon UNCITRAL, přičemž tato skutečnost je zmiňována jako jeden z nedostatků – srovnej (Okeke, 2019).

⁸ Německý soudní řád - BGBI. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781.

⁹ Rozhodnutí Vrchního zemského soudu Hamburg (*Oberlandesgericht Hamburg*) sp. zn. 9 SchH 1/05k.

¹⁰ Důraz na objektivní prvek je dán i z toho důvodu, že v opačném případě by se stranám naskýtal široký prostor pro obstrukční jednání a vznášení námitek vůči rozhodci, které by nebylo možné hodnotit jinak než jako obstrukční - srovnej BĚLOHLÁVEK, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 402.

nepřijímat. V tomto směru jakékoli skutečnosti, které se objeví ve sdělení okolností (*disclosure*), je nutné chápat jako informace, které by strany měly mít k dispozici, aby tak mohly samy zvážit jejich vliv na nezávislost rozhodce a případně přijmout odpovídající opatření. Z pohledu rozhodce se ale i nadále jedná o situaci, kdy se cítí být nezávislým a je plně schopen plnit své povinnosti.

V tomto směru se jeví jako pružnější postup dle pravidel stálých rozhodčích institucí, které obecně účast napadeného rozhodce na rozhodování odmítají (viz citovaná úprava DIS, čl. 20 odst. 3 Vídeňských pravidel, na jejichž základě rozhoduje ve věci předsednictvo VIAC, čl. 14 odst. 3 ICC Rules, čl. 19 odst. 5 SCC Rules, čl. 10 odst. 10.6 LCIA a další). V případě řízení *ad hoc* taková cesta neexistuje. V úvahu připadá svěření rozhodování o námitce přímo rozhodčímu senátu. I pokud by bylo výslovně stanoveno nebo dovozeno doktrinálním výkladem, že napadený rozhodce není oprávněn se rozhodování o námitce účastnit, vyvstane při zohlednění skutečnosti, že rozhodčí fórum sestává z lichého počtu rozhodců, problém s dosažením většinového rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že sudý počet rozhodců je výjimkou, fakticky by se zbývající členové senátu museli shodnout. Již jen s ohledem na nutnost následného fungování senátu v případě zamítnutí námítky nelze považovat, úpravu, svěřující rozhodování o námitce zbývajícím rozhodcům, za příliš vhodnou. V praxi se s ní ale setkat lze – viz např. § 24 odst. 12 Řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Daný postup není praktický ani v situacích, kdy je vznesena námitka vůči více nebo dokonce všem členům rozhodčího senátu. Jedinou další možností je svěření rozhodování soudům státu místa (sídla) rozhodčího řízení.

Německá úprava představuje jistý anachronismus a výraz respektu ke Vzorovému zákonu (Rauscher, 2012, s. 232). Možnost soudního přezkumu rozhodnutí, kterým byla námitka zamítnuta, je nutno chápat jako vyvážení nedostatků *prvního stupně* rozhodování o vyloučení. Přestože se autor setkal již i s velmi propracovanými rozhodčími smlouvami, nelze automaticky očekávat, že by strany v řízení *ad hoc* koncipovali rozhodčí smlouvy takto široce a zakomponovali do ní komplexní proces vyloučení rozhodce.

Rozhodnutí o vyloučení rozhodce se považuje za konečné (Baumbach, 2013, s. 2597, Böckstiegel, 2007, 231).¹¹ Námitky vůči rozhodci tak není již možné uplatnit v řízení o vykonatelnosti rozhodčího nálezu¹² nebo v žalobě na jeho zrušení.¹³ V opačném případě by soudy rozhodovaly dvakrát o téže otázce, přičemž soudní přezkum zamítnutí námítky nedostatku nezávislosti rozhodce vytváří ve vztahu k dalšímu uplatnění takové námítky překážku *rei iudicatae*. Tento princip se uplatní i v případě, kdy strana nevyužije po odmítnutí námítky postupem dle § 1037 odst. 1 německého ZPO možnosti soudního přezkumu dle § 1037 odst. 2 ZPO (Spiegelfeld, 2010). Zde lze hovořit o vyjádření principu efektivity a flexibility rozhodčího řízení, který se projevuje mimo jiné v povinnosti stran postupovat v řízení aktivně. Strany nesou zvýšenou odpovědnost za ochranu svých práv a zájmů a jsou povinny včas a samy uplatňovat veškeré nároky a návrhy.¹⁴

Vznesení námítky obecně nesuspenduje projednání věci před rozhodci, byť při širokém vymezení smluvní autonomie by stranám nemělo nic bránit zavázat rozhodce,

¹¹ Ustanovení § 1065 ve spojení s § 1062 odst. 1 bod 1. německého ZPO.

¹² V Německu nenabývá rozhodčí nález charakter vykonatelného titulu automaticky, ale je nutné jej za vykonatelný prohlásit – viz § 1060 německého ZPO (*exequatur*).

¹³ Ustanovení § 1059 německého ZPO.

¹⁴ Třebaže v jiném kontextu, obdobnou podmínku stanoví § 33 českého zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (RozŘ).

aby v průběhu řízení o námitce nepokračovalo meritorní projednání věci. To může v praxi přinášet problémy, jestliže rozhodci nezohlední rizika takového postupu a důsledky pro strany (jak finanční, tak z hlediska právní jistoty) a nejenže v projednávání pokračují, ale dokonce přistoupí k vydání rozhodčího nálezu. Jedná se o výjimečný¹⁵ případ, kdy je nedostatek nezávislosti rozhodce možné uplatňovat v řízení o zrušení rozhodčího nálezu (Böckstiegel, 2007, 231). Tento postup není ale přijímán jednotně, když při přípravě Vzorového zákona byl podroben kritice a v některých státech (například Bulharsko) bylo s odkazem na uvedená rizika vyloučeno pokračování v projednávání tehdy, kdy soud rozhoduje o vyloučení rozhodce (Binder, 2010).

V praxi vzbuzuje jisté pochybnosti vzájemný vztah řízení dle § 1037 odst. 2 německého ZPO a následně zahájeného řízení o návrhu na zrušení nálezu pro nedostatek nezávislosti rozhodce (Spiegelfeld, 2010). Převažující názory se kloní k tomu, že řízení dle § 1037 odst. 2 německého ZPO může v takovém případě pokračovat s tím, že soud rozhodující o návrhu na zrušení v mezidobí vydaného nálezu vyčká výsledku tohoto řízení a bude se jím následně řídit (Baumbach, 2013, Rauscher, 2012, Böckstiegel, 2007). Objevují se ale i názory (Lachmann, 2008), podle nichž je nedostatek nezávislosti rozhodce dle § 1037 německého ZPO možné uplatnit pouze v průběhu rozhodčího řízení, resp. že po vydání rozhodčího nálezu se jich strana může dovolávat pouze v řízení o vykonatelnosti nálezu, případně jako důvodu pro jeho zrušení. Tato argumentace je založena na ukončení rozhodčího řízení, kdy řízení o vyloučení rozhodce tvoří jeho integrální součást a nelze v něm pokračovat po jeho ukončení. Z formálního hlediska má tato argumentace nepochybně relevanci.¹⁶

Z praktického hlediska se takový postup ale jeví jako vysoce neefektivní. Bylo by v rozporu s efektivitou řízení a právní jistotou, jestliže by jen z důvodu vydání rozhodčího nálezu bylo zastaveno řízení, které může být ve své konečné fázi a celé projednávání vyloučení rozhodce by začalo od počátku. Kromě uvedených hledisek by mohlo dojít k ovlivnění výsledku řízení, když strany by získaly možnost úpravy své strategie v návaznosti na průběh řízení. Vyloučit nelze ani záměrné obstrukce za účelem získání nové možnosti projednání vyloučení rozhodce. Bez ohledu na výše uvedené je ale žádost o soudní přezkum ve smyslu § 1037 odst. 2 německého ZPO nezbytným předpokladem možnosti domáhat se zrušení rozhodčího nálezu.

Rakousko

V podstatě totožná úprava jako v Německu se uplatní i v Rakousku. Rakouský zákonodárce rovněž vyšel z principů obsažených ve Vzorovém zákoně. Rakouskou

¹⁵ Nikoli případ jediný, když Spiegelfeld (Spiegelfeld, 2010), Böckstiegel (Böckstiegel, 2007) i Baumbach (Baumbach, 2013) odkazují na zásadní případy typu rozhodování ve vlastní věci, zjevný nedostatek nezávislosti atd., kdy se lze zrušení rozhodčího nálezu dovolávat, jestliže strana neměla možnost uplatnit takový návrh dříve.

¹⁶ Ostatně Nejvyšší soud ČR analogicky argumentoval v případě doručování rozhodčího nálezu v době ještě před novelou RozŘ provedenou zákonem č. 19/2012 Sb., kdy soud uzavřel, že tento úkon již není součástí rozhodčího řízení a nelze tedy postupovat podle RozŘ. K tomu například též usnesení Nejvyššího soudu ČR (i) sp. zn. 20 Cdo 1592/2006, z 26. dubna 2007, (ii) sp. zn. 20 Cdo 1612/2006, z 26. dubna 2007, (iii) sp. zn. 20 Cdo 1987/2006, z 29. května 2007 a další rozhodnutí.

úpravu obsahuje § 589 rakouského ZPO.¹⁷ Ten vychází z nejširšího možného rozsahu autonomie stran. S výjimkou povinného přezkumu rozhodnutí o odmítnutí námítka vznesené vůči rozhodci vymezeného v § 589 odst. 3 rakouského ZPO si strany mohou sjednat vlastní pravidla pro posuzování důvodů pro vyloučení rozhodce. Existuje rozdíl v doktrinálním výkladu, pokud jde o rozsah povinnosti převzít bez dalšího úpravu soudního přezkumu. Zatímco v Německu se dovozuje, že se tento závazek vztahuje výhradně na nemožnost soudní přezkum vyloučit, přičemž například pokud jde o lhůtu, v níž je nezbytné návrh u soudu podat, mohou jí strany upravit odlišně od zákona,¹⁸ rakouská doktrína dovozuje, že § 589 odst. 3 rakouského ZPO je nutno chápat jako celek a strany se nemohou odchýlit od žádné jeho části, včetně lhůt (Fasching, 2007).

V návaznosti na uvedený striktnější výklad se v Rakousku s větší skepsí pohlíží na možnost, aby strany prostřednictvím dohody rezignovaly na projednání námítka nedostatku nezávislosti rozhodci a sjednaly přímo možnost soudního přezkumu (Spiegelfeld, 2010). Analogicky k situaci v Německu je řešena také otázka nálezu vydaného za spoluúčasti rozhodce, který byl postupem dle § 589 rakouského ZPO následně vyloučen. Zdůrazňuje se odpovědnost rozhodců posoudit jak charakter námítka (tj. zda byla vznesena obstrukčně či nikoli), tak fáze řízení, a na základě výše uvedeného zvážení toho, zda je možné v řízení pokračovat. Jestliže dojde k vydání nálezu ještě předtím, než je ukončeno řízení vedené dle § 589 odst. 3 rakouského ZPO a následně dojde k vyloučení rozhodce, jedná se o důvod pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 611 odst. 2 bod 4 nebo 5 rakouského ZPO. Daný princip se uplatní výhradně v řízení *ad hoc*. Rakouská judikatura ovšem dovodila, že důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu může být jen neodůvodněné zamítnutí námítka podjatosti v případech, kdy rozhodují sami rozhodci a nikoli pokud strany svěří rozhodování nezávislé osobě.¹⁹ Jedná se zejména o případy, kdy dle příslušných procesních pravidel rozhodují orgány rozhodčích institucí (Fasching, 2007).

Česká republika

Odlišný přístup lze pozorovat v České republice, která taktéž vychází ze Vzorového zákona UNCITRAL, ale nepřebírá jej doslova a formálně se k němu nepřihlásila. Možnost projednání návrhu na vyloučení rozhodce před obecným soudem zakotvená v § 12 odst. 2 českého RozŘ nepředstavuje povinnou součást rozhodčího řízení, ale výhradně *defaultní* úpravu pro případ, kdy strany nevyužijí široké autonomie a nesjednají vlastní pravidla pro vyloučení rozhodce, ani se nepodřídí pravidlům rozhodčí instituce. Nejvyšší soud ČR dovodil,²⁰ že postup podle § 12 odst. 2 RozŘ může být nahrazen jiným postupem, pokud je ujednání stran v souladu s principy spravedlivého procesu a je zaručena rovnost stran (viz také Bělohlávek, 2012).

¹⁷ Zákon č. RGBI. Nr. 113/1895 ze dne 01. 08. 1895, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Za předpokladu, že budou dodržena pravidla spravedlivého procesu a možnosti věc projednat. V rozporu s nimi by bylo nepřiměřené zkrácení lhůty pro podání návrhu na přezkum soudem, přičemž za nepřiměřenou se považuje lhůta kratší než 10 dnů (Spiegelfeld, 2010).

¹⁹ Rozhodnutí Vrchního soudního dvora (OGH) sp. zn. 7Ob236/05i, ze dne 26. 04. 2006.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1743/2017, ze dne 27. 02. 2019.

Využitím této možnosti, zejména pokud jde o podřízení se pravidlům stálé rozhodčí instituce, se strany vzdávají možnosti soudního rozhodování²¹ a řízení dle § 12 odst. 2 RozŘ nelze zahájit.²² Totožné závěry byly vysloveny i v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 05. 12. 2016, sp. zn. 23 Cdo 3022/2016. Je otázkou, jak by se soud vyrovnal se situací, kdy by strany pověřily rozhodováním o veškerých námitkách podjatosti samotné rozhodce. V obecné rovině by se měl zákaz zahájení řízení dle § 12 odst. 2 RozŘ vztahovat i na tyto situace. Úkolem soudu totiž není posuzovat obsah sjednané dohody stran, ale výhradně posuzovat, zda existuje dohoda stran upravující způsob vyloučení rozhodce či nikoliv. Je nutné vycházet z odpovědnosti stran za ochranu a uplatnění svých práv.

S dispozitivní úpravou soudního rozhodování o vyloučení rozhodce včetně toho, že se jedná o řízení jednoinstanční, souvisí další specifikum české úpravy. Aby byl garantován přezkum rozhodnutí o vyloučení a bylo zaručeno, že nezávislost rozhodce byla přezkoumána nezávislým subjektem, představuje v českém právu námitka podjatosti rozhodce důvod pro zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. c) českého RozŘ. Právě tato možnost nahrazuje povinný soudní přezkum zakotvený ve výše uvedených právních rádech. Dožadovat se zrušení rozhodčího nálezu je tedy možné bez ohledu na to, že námitka podjatosti rozhodce byla v průběhu rozhodčího řízení zamítnuta.²³ Přestože takový případ nebyl doposud předmětem rozhodování, lze dovodit, že podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu by nemělo být možné v případě, kdy bude v průběhu rozhodčího řízení vydáno obecným soudem pravomocné rozhodnutí na základě návrhu dle § 12 odst. 2 českého RozŘ. Takové rozhodnutí představuje *res iudicata* a je závazné pro veškerá další řízení, v nichž by byla tato otázka posuzována. Výjimku mohou představovat případy, kdy v okamžik vydání rozhodčího nálezu nebude řízení zahájeno dle § 12 odst. 2 českého RozŘ ukončeno a strana bude nucena návrh na zrušení rozhodčího nálezu podat s ohledem na prekluzivní lhůtu dle § 32 odst. 1 RozŘ.

Velká Británie (Anglie a Wales)

Obdobně jako v ostatních zemích je taktéž úprava Arbitration Act 1996 založena na autonomii stran, která má prioritu před zákonnou úpravou. V případě institucionalizovaného rozhodčího řízení se uplatní procesní pravidla rozhodčí instituce. Obdobně jako v České republice nepředstavuje řízení o vyloučení rozhodce vedené u soudu primárně revizi²⁴ rozhodnutí, které v rámci rozhodčího řízení přijala třetí osoba, ale jedná se o institut, který strany mohou využít nezávisle na jiném sjednaném způsobu vyloučení rozhodce. Na rozdíl od České republiky se ale nejedná o alternativu k dohodě stran, nýbrž o možnost stojící nezávisle vedle ní. Daná úprava oba postupy spojuje.

²¹ Je potřebné mít na paměti, že řízení dle § 12 odst. 2 RozŘ není řízením přezkumným a soud zde o vyloučení rozhodce přímo rozhoduje.

²² Jednalo se o situaci, kdy strana poté, co neuspěla s návrhem na vyloučení rozhodce u stálého rozhodčího soudu, podala návrh dle § 12 odst. 2 českého RozŘ.

²³ Možnost domáhat se zrušení rozhodčího nálezu je omezena na tyto případy, když podmínkou úspěchu odpovídajícího návrhu je včasné uplatnění námítky v průběhu rozhodčího řízení – srov. § 33 českého RozŘ.

²⁴ Hovoří-li se o revizi, nemyslí se tím ve zmiňovaných státech v žádné případě to, že by ze strany soudu bylo přezkoumáváno primární rozhodnutí o vyloučení rozhodce, které není předmětem řízení. Tím jsou samotné důvody pro vyloučení rozhodce. Soud by neměl vůbec řešit, jak o námitce rozhodli sami rozhodci, případně jiná osoba určená stranami.

Ustanovení čl. 24 odst. 2 Arbitration Act 1996 stanoví, že soud svou pravomoc rozhodnout o vyloučení rozhodce neuplatní, dokud se neprokáže, že dotčená strana vyčerpala všechny dostupné prostředky napadení rozhodce sjednané stranami. Strany jsou tedy vázány dohodou, kterou v tomto směru uzavřou. Současně ale platí, že neexistuje-li taková dohoda, představuje řízení před soudem první a jedinou instancí, v níž se vyloučení rozhodce posuzuje.

Možnost podání návrhu na zahájení soudního řízení není neomezená. Právní úprava sice nestanoví pro vznesení námítky přesnou časovou lhůtu, současně se aplikuje čl. 73 Arbitration Act 1996, podle něhož je nezbytné vznášet veškeré námítky včas, resp. v první okamžik, kdy je to rozumně možné²⁵ (Harris, 2007). V opačném případě možnost domáhat se vyloučení rozhodce zanikne. Ani zde nejsou rozhodci povinni přerušit v důsledku podání námítky řízení, což se vykládá jako snaha o zabránění taktických námitek (Harris, 2007). Dojde-li k vydání nálezu, může být tento zrušen dle čl. 68 odst. 2 písm. a) Arbitration Act 1996.

POUŽITÉ PRAMENY

1. AMADO, J. D. - FERRARO, C. - REPETTO, J. L. 2019. *Delos Guide to Arbitration Places (GAP)*. [online]. [citované 28. 08. 2019]. Dostupné na: <https://delosdr.org/wp-content/uploads/2018/06/Delos-GAP-1st-edn-Peru.pdf?pdf=GAP1-Peru>.
2. BAUMBACH, A. - LAUTERBACH, W. - ALBERS, J. – HARTMANN, P. 2013. *Zivilprozessordnung: mit FamFG, GVG und anderen Nebengesetzen*. 77., neu bearbeitete Auflage. München: C.H. Beck, 2013. ISBN 9783406630071.
3. BĚLOHLÁVEK, A. J. 2012. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 9788071793427.
4. BINDER, P. 2010. *International commercial arbitration and conciliation in UNCITRAL model law jurisdictions*. 3. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2010. ISBN 9781847032058.
5. BORN, G. 2009. *International Commercial Arbitration*. North, Central, and South America: Aspen Publishers, 2009. ISBN 9789041127594.
6. BÖCKSTIEGEL, K.-H. - KRÖLL S. – NACIMIENTO, P. 2007. *Arbitration in Germany: The Model Law in Practice*. Austin: Wolters Kluwer Law & Business. 2007. ISBN 9789041127181.
7. Bullard, A. 2012. *Arbitration Guide, IBA Arbitration Committee* [online]. [citované 28. 08. 2019]. Dostupné na: http://www.bullardabogados.pe/blog/wp-content/uploads/2013/10/IntlArbGuide_-_Peru.pdf
8. HARRIS, B. – PLANTEROSE, R. – TECKS, J. 2007. *The Arbitration Act 1996: A Commentary*. 4. vyd. Malden, MA: Blackwell Pub. in association with the Chartered Institute of Arbitrators, 2007. ISBN 9781405139960
9. LACHMANN, J.-P. 2008. *Handbuch für die Schiedsgerichtspraxis*. 3. vyd. O. Schmidt, 2008. ISBN 9783504471286.

²⁵ K výkladu časového rámce podání námítky srovnej rozhodnutí Sinclair v. Woods of Wimchester Ltd (2005) 102 Noc LR 127 nebo *Wicketts et al. v. Brine Builders et al.*, neutrální citace: [2001] CILL 1805.

10. FASCHING, H. W. – KONECNY, A. 2007. *Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen - Band IV/2*. 2. vyd. Wien: MANZ, 2007. ISBN 9783214043960.
11. *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung (ZPO) §§ 946 – 1086*. 3. vyd. München: C. H. Beck, 2008. ISBN 9783406552939.
12. OKEKE, C. J. 2018. *The Challenges of the Nigerian Arbitration and Conciliation Act*. [online]. [citované 28. 08. 2019]. Dostupné na: http://trulawchambers.com/articles/the-challenges-of-the-nigerian-arbitration-and-conciliation-act/#_ftn4.
13. RABAN, P., 2004. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, ISBN 8071798738.
14. SCHWARZ, T. - KONRAD, Ch.-W. 2009. *The Vienna Rules: A Commentary on International Arbitration in Austria*. Kluwer Law International BV, 2009, ISBN 9789041123442.
15. SPIEGELFELD, B. – WURZER, S. 2010. – Chapter II: The Arbitrator and the Arbitration Procedure - Challenge of Arbitrators: Procedural Requirements. In *Austrian Yearbook on International Arbitration 2010*, Zeiler G., Welser I., et al. (eds)., Wien: s. 45-77.

KONTAKT NA AUTORA

a.belohlavek@ablegal.cz

VŠB Technická univerzita v Ostravě, Ekonomická fakulta

Sokolská 33

702 00 Ostrava

Česká republika